

Ženska ruka

Obilježivši rođenje hrvatske književnosti Judita ostaje uzor ženske snage: ide na korijen problema, svladava napadača njegovim oružjem i zna odakle joj pobjeda

■ Piše p. Niko Bilić, SJ (dr. teol., FFDI, Zagreb)



Julia Prudhomme
glumi Juditu u drami
Howarda Bakera
(foto: Peter Gref)

U modernoj borbi za medijski prostor s pažnjom pristupamo osobi koja ima na raspolaganju punih devet poglavlja Svetog pisma (Jdt 8-16). Među spisima koji nižu velike muževe *junakinja* Judita živa je potvrda da Biblija prepoznaje ulogu žene i cijeni tradiciju *Olimpa* koji iz broja u broj njeguje žensku stranu športa. U športu se doduše očituje da muškarci postižu veću snagu, veće brzine i visine, ali opće je poznata veća ženska marljivost i ustrajnost, lakoća u višesmjernoj koordinaciji i prodorna upornost. Judita je univerzalni ženski uzor napose pred kraj knjige gdje dvaput uz nju stoji "sve žene" (15,12.13).

■ Presudna ruka

Za mnogo toga traži se *ženska ruka!* Sveta knjiga, poglavito usmjerena na duhovne ideale, čak 10 puta u prvi plan stavlja Juditinu ruku. Sama Judita i glavarima grada i napadačkom vojskovođi najavljuje djelo koje će Bog izvesti njezinom *rukom* (Jdt 8,33; 12,3), za svoju će *ruku* tri puta tražiti snagu u molitvi (9,9.10; 13,4), da bi po-

tom u slavlju izvijestila o uspjehu (13,14.15). Veliki svećenik hvali kako je "sve to svojom *rukom* učinila" (15,10), a zaključna pjesma slavi pobjedu postignutu "*rukom jedne žene*" (16,5). Dok je opće poznato kako Judita zamahuje mačem da odrubi glavu zlobnom osvajaču (13,8), posve je u pozadini prizor kad u ruke uzima grančice za pobjednički *vijenac* na glavi (15,12) - simbol koji će obilježiti olimpijske pothvate od početaka do danas.

Juditina ruka suprotnost je Nabukodonozorovoj (2,12) - ruci kralja koji metaforički nosi središnju temu knjige: tko je pravi Bog komu se treba klanjati (3,8; 6,2)? Športska natjecanja pred reflektorima i kamerama u današnjem svijetu najzornije potiču pitanje *što nas pokreće*, za što smo voljni uložiti životne sile. Bitka za ideal koja traži samoprijekor i žrtvu javno je prisutna upravo preko športa.

Hrabra Judita u stihovima Marka Marulića stoji na izvoru hrvatske književnosti, a nedavno je ušla i u trilogiju traženog Mire Gavranca. Kao što je u prošlosti bila vrsna potpora vjeri pred otomanskom najezdom, bi li danas mogla potaknuti

učinkovit boj s aktualnom krizom? Ime Juditino - ime Božjeg naroda - u korijenju označava *pohvalu* i odgovara njezinu trostrukom pozivu nakon uspješno izvedenog plana: "Hvalite Boga!" (13,14).

■ Taktika

Judita inspirira svakog trenera. Ima pregled nad situacijom, točno poznaje misao amonskog vođe Ahiora koja će joj poslužiti za sučeljavanje s neprijateljem. Pazi da njezin plan ostane *tajna* (8,34; 10,8) i tako uspostavlja protutežu "tajnoj osnovi" o potpunom uništenju s početka knjige (2,2).

Svaki mladi športšaš uči izložiti se i riskirati, a Judita je upravo u tome uzor kad hrabro ulazi u središte protivničkih redova gdje će doslovce *obezglaviti napadača*. Taktika je to koja izaziva strah (14,19) i sveopći bijeg zavojevača (15,1). Uzimljući Holofernov mač Judita pokazuje kako valja pobijediti neprijatelja njegovim vlastitim oružjem. Svladava nadmoćnoga, ali njegovu snagu respektira i višestruko ističe (usp. 11,7.8). Pobjeda je to bez pohlepe: Judita se odriče obilnih nagrada (16,19).

* iskrice *

Duga vježba put je do brze pobjede.

Važno je prići protivniku.

Znaš li slabosti, bit ćeš jak!

Ukloni glavu i svladat ćeš svu napadačku silu.



August Riedel,
Judita (1840.,
Neue Pinakothek,
München)

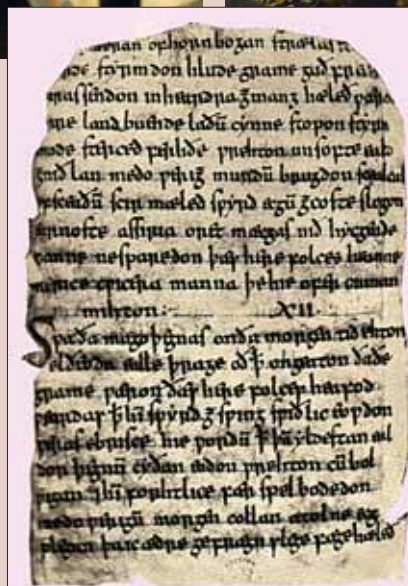


Lavinia Fontana
(XVI. stoljeće),
Judita i
Holoferno

■ Trening

Do uspjeha Juditu vodi cjelovita priprava. Biblijska knjiga neuvijeno naglašava važnost tijela. Triput čitamo kako se Judita pomno *uređuje* kad kreće u svoj pothvat i na odlučujući, posljednji susret oči u oči s osvajačem (10,2-4; 12,5; 16,7-9). Svojom pojavom višestruko izaziva *divljenje*: i svojih sunarodnjaka (10,7), i neprijateljskih stražara (10,14), njihova tabora (10,19) te napokon samoga zapovjednika i njegovih dvorjanika (10,23). "Ljepotom svoga lica uništila je silnika" - sažimlje hvalospjev (16,6). Davno prije Kneipovih otkrića Judita će se iz dana u dan umivati na izvoru (12,7), ustajat će vrlo rano i imati svoj svagdanji hod.

Prethodna priprava traje već više od tri godine (8,4). Otkako je udovica provodi *dijetu* (8,6), što joj zacijelo omogućuje veću izdržljivost u vrijeme višetjedne opsade (7,20). Na pobjedničkom pohodu također će odbiti kraljevski stol i uzeti svoju biranu hranu (12,4). Tjelesna uvježbanost očitovat će se i u pobjednom slavlju kad Judita velik plijen *tovari* na mazgu



Rukopis A XV Cottona Vitelliusa s odlomkom iz knjige o Juditi (British Museum)

(15,11) i kad kao predvoditeljica pred svima *pleše* (15,13).

■ Duhovni temelji

Judita će zadiviti protivnike svojom *mudrošću* koliko i ljepotom - sami kažu (11,21). Njezin trening ima svoj duhovni vid u dugoj molitvi prije pokreta (Jdt 9), u molitvenom bdijenju iz noći u noć kad već boravi u neprijateljskom taboru (12,8) i u dvostrukom zazivu

prije pobjedničkog udara (13,4,7). Rezultati su dugoročni. Sa 105 godina života (15,23) Judita se među biblijskim ženama uzdiže sve do pramajke Sare.

Osobitim teološkim uvidom da "Bog razbija ratove" (9,7; 16,2) Judita pred suvremen šport stavlja stari maštovit zadatak: je li došao čas da namjesto svih ratnih sukoba u svijetu dođu *športski* ogledi? Svakako, zaključni hvalospjev u knjizi optimistično gleda u čemu je trajna veličina za čovjeka - to je *bogobojaznost* (16,16), koja je Juditu otpočетка resila (8,8).

Literatura

- Engel, H. (2008). Das Buch Judit; Einleitung in das Alte Testament, 289-301, Stuttgart
- Moore, C. A. (1985). Judith: a new translation with introduction and commentary, New York
- Steyn, G. J. (2008). "Beautiful but tough". A comparison of LXX Esther, Judith and Susanna; Journal of semitics (17,1), 156-181, Unisa, Zambia
- Zlatar, A. (2002). Transformacija biblijskog predloška u Marulićevoj Juditi; Colloquia Maruliana XI, 47-55, Split